

Herning, oktober 2012

”Det er jo det, teenageårene burde handle om – identitetssøgningen”

Ovennævnte citat er fra en mail fra Sanne Søndergaard, der skriver om tankerne bag Proforma. Hun skriver blandt andet, at de unge lukker ned i angst for at være udenfor, hvor de burde åbne op i bestræbelserne på at finde ud af, hvem de selv er. Læs hele Sannes mail på side 5.

Proforma er udover at være et firkantsdrama (mindst!) historien om at turde være sig selv – og være sig selv bekendt. Bedstevenerne Siv og Lukas skal begynde på gymnasiet. Her ønsker de at være andet og mere end deres seksualitet. De er nemlig begge til deres eget køn. Derfor indgår de et proforma kæresteforhold, men som der står på bogens bagside: *”Siv er vild med Emma. Emma er vild med Nicolai. Lukas er også vild med Nicolai. Men Nicolai er vild med Siv.”*

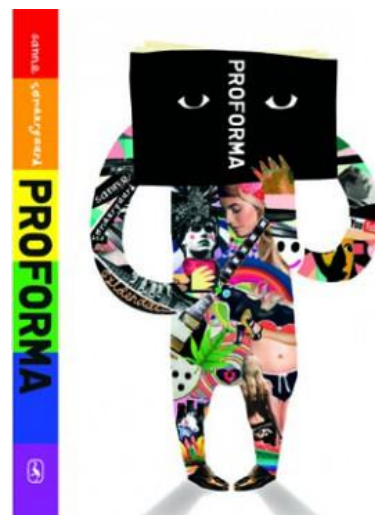
Bogen fortæller veloplagt, humoristisk og autentisk om at finde modet til at være sig selv i en teenagetilværelse præget af konformitet og angst for at træde ved siden af normalitetens snævre sti. Den fortæller også *”Om venskab og fuldskab og det skab, som er så svært at komme ud af.”*

Ayoe Quist Henkel skriver i Stjernebilleder bind 3, at ungdomslitteraturen er lineær i modsætning til børnelitteraturen, som er cirkulær. Og i Proforma er der mange døre, der skal sparkes ind og andre, der ubarmhjertigt smækker i efter, man har åbnet dem og trådt indenfor (i voksentilværelsen).

Jeg vil glæde mig at arbejde med bogen i en dygtig ottende eller en niende klasse. Som et lille scoop har jeg fået Sanne Søndergaard til at stille et par spørgsmål til eleverne som supplerer mine egne ideer til litteraturarbejdet med bogen – se de næste tre sider.

God fornøjelse

*Finn Bangsgaard - fb@via.dk
pæd. konsulent ved VIA CFU*

Herning, oktober 2012

Før læsning

Hurtigskrivning

Lav fem minutters hurtigskrivning med klassen over enten homoseksualitet eller teenage-tilværelsen.

Sammenfat udsagn, påstande, sandheder, formodninger og fordomme på tavlen/klassen/IWB/...

...

Efter læsning

"Og jeg lod mig suge ind af planens tillokkende løfte om at kunne fuppe mig vej ind i normalfolden." (side 9)

Hvorfor tror du, at det er så vigtigt for Siv og Lukas ikke at skille sig ud?

Hvad ville du have gjort, hvis du var Siv eller Lukas?

(Disse to spørgsmål er lavet til dig af forfatter, Sanne Søndergaard)

Er lebbe et grimt ord?

Begrund dit svar.

Hvorfor synes Siv, at det er grimt?

Den upålidelige jegfortæller

Sammenhold side 8-9 og 141. Husker Siv forkert – eller lyver hun for sig selv og læseren?

Kan du finde andre eksempler på hendes utroværdighed ... fx hendes forhold til moderen?

Udenfor – indenfor

Hvilke faktorer er afgørende for, at Siv – i modsætning til folkeskolen – føler sig som en del af fællesskabet på gymnasiet? Der er blandt andet hjælp at hente i kapitlerne 4 og 5.

Navnesymbolik

Benytter Sanne Søndergaard sig af navnesymbolik? Det er tilladt at stave navne som Siv og Emma bagfra, dele fx Lukas op i stavelser eller inddrage andre navne fra bogen.

At forelske sig over niveau

På ungdomsk ville det nok hedde at prøve at overscore. Skal bebumsede og nørdede undermålere (som fx Tobias i Anders Johansens Tranedans) holde sig til ligesindede – eller er der en sandhed i det gamle mundheld Modsætninger mødes, og sød musik opstår?

Hvor meget betyder udseende, når man finder/skal finde den eneste ene? Hvor meget betyder venners meninger om den udkårne?

Hvis man ser bort fra den lille detalje, at Siv er til piger, hvorfor er hun så så længe om at opdage Nicolais forelskelse i hende?

Emma

Afslører den sande Emma sig selv i begyndelsen af kapitel 18? Lav en personbeskrivelse af Emma – og kom derefter med tre indvendinger, som Emma måtte have til din karakteristik af hende.

Fest hos Morten

Genlæs kapitel 22. Hvorfor vil Siv ikke med til festen hos Morten?

Hold kæft, hvor var du fuld i går

Hvilke tre sætninger påstår Siv opsummerer al festsnak? Har hun ret? Og i så fald hvorfor er det sådan – og hvilke konsekvenser har det?

Hvor fanden er Mathilde?

Efter at have læst kapitel 27 tænkte denne læser: Hvor er Mathilde, nu hvor Siv har aller-mest brug for hende? Havde du samme tanke – og hvordan forklarer Mathilde senere hendes manglende opbakning (der er hjælp at hente i kapitel 30)?

Set up

Benytter Sanne Søndergaard sig af (falske) set up vedr. Mathildes evt. seksualitet – genlæs s. 170 og 183.

Genlæs også side 120: Hvilken katastrofe varsles her?

En helt igennem ok mor?

Hvordan er Sivs mor – og hvordan er deres indbyrdes forhold? Giv tekstnære eksempler med sideangivelser.

Lav en hot or not over deres forhold.

Giv derefter eksempler på fysisk og mentalt fraværende forældre i ungdomslitteraturen.

Sproget

Vurder sproget i Proforma.

Opfølgning på homoseksualitet/teenagetilværelsen

Se på jeres sammenfatning – er I blevet klogere efter at have læst Proforma?

Børnelitteraturen er cirkulær – ungdomslitteraturen er lineær

Giv eksempler på, at ungdomslitteraturen ikke betjener sig af kontraktmodellens hjemme-ude-hjemme, men derimod af døre, som ikke kan åbnes igen, når man først er gået ind af dem.

Eller skrevet på en anden måde: I børnelitteraturen skal børn (og evt. voksne) ofte grueligt meget slemt igennem, men det ender godt. I ungdomslitteraturen er der sjældent happy ends; altså ingen riddere på hvide heste, prinsesser eller halve kongeriger.

Var Proforma skrevet med en børnebogs slutning, så ville Siv nok opdage, at hun slet ikke er lesbisk – og derefter have et livslangt, stormfuldt forhold med ridder Nicolai og Lukas ville være hendes tro væbner!

DEBATE FIGHT NIGHT!

Efter reglerne fra bogens diskussionsklub (læs side 184-190) kan I vælge et af følgende emner – eller selv finde et bedre egnet:

- *Forbud mod indtagelse af alkohol for unge under 18 år*
- *Stemmeret til 16-årige*
- *Samtlige fag i folkeskolen skal afsluttes med obligatoriske prøver i niende klasse*
- *Forbud mod homoseksualitet*
- *Ytringsfrihed*
- *Fælles bøger vs. individuelle bøger i dansktimerne*
- *Forbud mod sex uden for ægteskab*
- *Sundhedspoliti: Da det i sidste ende bliver samfundet, der skal betale for usund levevis (sygdomsbehandling, manglende arbejdsevne, ...) skal unge med dårlige kondital, overvægt eller andre former for usund levevis pålægges ændringer i form af obligatoriske motionsvaner, kostomlægninger og regler for sovetider.*
- ...

*Finn Bangsgaard - fb@via.dk
pæd. konsulent ved VIA CFU*

Nedenstående mail har Sanne Søndergaard sendt til mig d. 3/11-2011:

Hej igen

Jeg skrev Proforma, fordi jeg gerne ville bygge videre på noget af tematikken fra Kære Dødsbog. Dødsbogen har fået meget opmærksomhed omkring mobningstemaet, og det er også helt på sin plads og ikke mindst relevant, men problemet for Agnes - at hun grundlæggende tror, at der er noget forkert ved hende - ville jeg gerne arbejde videre på.

Som teenager er normalitetsbegrebet afgørende, men desværre meget snævert defineret. Desværre, fordi det betyder alt for teenagere at passe ind. Det betyder så meget, at de er villige til at presse sig selv ind i nogle seriøst utilpasse forme. Ideen om at lyve sig heteroseksuel skulle gerne understrege dette - man kan jo lave tankeeksperimentet og forestille sig, hvor selvudslettende det ville være for en heteroseksuel at skulle lade, som om han/hun var homoseksuel gennem flere år. Så Proforma er altså mindre en bog om homoseksualitet og mere en bog om at finde modet til at stå ved den, man nu engang er.

Det er jo det, teenageårene burde handle om - identitetssøgningen. Men desværre er det mit indtryk, at rigtigt mange "lukker sig selv ned" i teenageårene i stedet for at åbne op. De gemmer deres egne særlige unikaer og interesserer langt væk og forsøger så at finde ud af, hvad flertallet synes er "smart" og tager det til sig i stedet for. I en så voldsom grad at de til sidst ender med ikke at vide, hvem de egentlig selv er. Og det er så sådan de går ind i voksenårene - enten med muligheden for at fortsætte på den socialt tilpassede "løgn" eller ved at bryde hele sin identitet op og starte forfra. Dette har jeg set ske for rigtigt mange i midt-tyverne-start-tredverne. Og vi undrer os som samfund over, at de unge ikke kan finde ud af at træffe valg om uddannelse, at de dropper ud, at de flakser rundt i deres liv og parforhold, og at de udsætter det at få børn til langt op i tredverne - men selvfølgelig gør de det, de har jo ikke brugt teenageårene på at finde sig selv, så de er nødt til at gøre det der, hvor de egentlig skulle til at være "rigtigt" voksne. Medmindre de naturligvis vælger den "nemme" vej og fortsætter løgnet livet ud.

Det er også derfor Siv begynder at lyve om andre ting i sit liv, jo mere fortrolig hun bliver med at leve på en løgn. Havde hun ikke valgt at stoppe op, afsløre løgnet og begynde at leve som sig selv, er det ikke til at sige, hvor langt fra sig selv, hun så ville være endt.

I princippet kan det overføres til mange konkrete situationer for unge (og sikkert også for voksne). Hører de den musik, de hører, fordi de reelt kan lide den, eller fordi de andre lader til at kunne? Tager de den uddannelse, de tager, fordi de virkelig drømmer om at blive psykolog, eller fordi der er prestige i det?

Der er en kvart millioner unge seere til Paradise Hotel. Mon ikke det er, fordi det byder på en form for indsigt i det meget begrænsende, sociale spil, de unge selv føler sig fanget i?

Det var lidt om tankerne bag om Proforma. Hvis der er mere, du vil vide, siger du bare til.

Sanne